

קוים לדמותו של אפרים לוצאטו

מאת בצלאל (ססיל) רות

המלומד היחיד בן דורנו שהוסיף פרטים חדשים לחקר עזבונו הידוע של המשורר אפרים לוצאטו הוא ידידי חיים שירמן. ונעימה לי הזדמנות זו להקדיש לכבודו מאמר זה. הכולל כמה ידיעות נוספות – לא על יצירתו של המשורר אלא על אישיותו וחיייו.

אפרים לוצאטו נולד בעיירה הקטנה סן-דניאלה; דיל פריאולי (San Da-niele del Friuli) השוכנת צפונה מויניציאה, בזמןשע מדה תחת שלטון ויניציאני². אפרים נקרא – ולא דוקא בפי שכניו הנוצרים – גם בשמו האיטלקי, אנג'לו. שמות מקבילים עבריים-לועזיים היו נפוצים בין יהודי איטליה. מכוח ידיעת עובדה זו אנו מסוגלים להרחיב את הביאוגרפיה של אפרים לוצאטו בכמה מסמכים חדשים, כפי שנראה להלן.

כמו במקרים אחרים באיטליה, היו רוב בני הקהילה שבעיר מולדתו של אפרים לוצאטו בני משפחה אחת והיא משפחת לוצאטו, שלה התיחס אביו של שד"ל, אלא שהוא היה בן לענף אחר של משפחה זו. ההתעסקות ברפואה עברה בבית אפרים לוצאטו כעין ירושה מדור לדור. כל בני המשפחה למדו וקבלו את התואר האקדמי באוניברסיטה של פאדובה – כמעט היחידה במכללות אירופה, שבה יכלו ללמוד סטודנטים יהודים בתקופה זו.

1. יהודי איטליה היו כותבים ע' או ען, כדי שלא ליחס קדושה ל'קדוש' נוצרי. כנראה הבינו שבמקרה זה לא מדובר על הגבור של התניך אלא באיזה קדוש דניאל משבט לוי, שנהרג ע"י היהודים כביכול) בשנת 169 לספה"ג, ונערץ בעיקר באיטליה בסביבות פאדובה. לפי מסורת שקבלתי, היו היהודים מבטאים המלה לא 'ען' אלא 'עין'.
2. עכשיו נתפרסמו שני חבורים יסודיים על יהודי העיירה, שניהם מבוססים על חומר ארכיוני:

- (1) Emilio Patriarca, *Gli ebrei a San Daniele del Friuli durante il Principato Civile dei Patriarchi d'Aquileia (1500-1751)*, P. Paschini, C. Mutinelli, E. Patriarca, *San Daniele del Friuli nella storia e nell' arte* (San Daniele 1956).
- (2) Federico Luzzatto, *Croniche storiche della università degli ebrei di San Daniele del Friuli*. Roma, 1964.

יצחק לוצאטו (אביו זקנו של אפרים) 'נתעטר שם בכתר הפילוסופיה והרפואה' (בטוי בני הזמן) ביום 20 לפברואר שנת 1687³, ובנו רפאל ביום 4 למאי בשנת 1717. אשתו של זה האחרון היתה אליגרה בת אהרון קאפריליס ממשפחה ידועה למדי במחוז זה. היא ילדה לו שלושה בנים, כולם רופאים כאביהם ובוגרי אוניברסיטת פאדובה: מנשה (מת כנראה בשנת 1747 ביום שנפטרה בו אשתו יעל חפץ).⁴ יצחק (1730–1803) אף הוא משורר מפורסם (קיבל את התואר ב־24 ליולי 1747), ואפרים (1729–1792), שנתעטר ביום 27 למאי 1751.

יש חלוקי דעות⁵ באשר לגילם של יצחק ואפרים. זה האחרון קיבל את תארו כארבע שנים אחרי אחיו. אפשר אפוא שהוא היה הצעיר שבין השניים, אבל בספרו 'אלה בני הנעורים' סימן ל' כותב הוא אליו ברצינות שקשה להעלותה על הדעת בכך צעיר שכותב לאח הגדול ממנו בשנים. מאידך קשה לשער שיצחק קיבל את התואר באוניברסיטה בהיותו רק בן י"ח שנה. אין בידי לפתור בעיה זו. לפי מסורת אחת עסק אפרים ברפואה בעיר פאדובה אחרי שקיבל את התואר, ואין דבר זה מן הנמנע. איננו יודעים באיזו שנה יסדו משה, אלי וישראל טריויס את החברה ללימוד תורה בשבתות בשעת המנחה, זו שלכבודו חיבר המשורר את השיר סימן ג' שנדפס בספרו 'אלה בני הנעורים'. אבל כמעט ברור שהיה בעיר זו בשנת 1753, שנה שבה נפטר הרב הצעיר אהרון חיים פינקרלי אב"ד בקהילת וירונה, שבא לפאדובה לשאול ברופאים (עיין 'אלה בני הנעורים' ס' ד').⁶

מתקבל על הדעת שרצה להיות פעיל בעיר מולדתו סן-דניאלי, שהיתה כל כך יפה ויקרה בעיניו. השיר שהקדיש לעיר זו (אב"ה סימן נד) הוא אולי יחיד במינו בספרותנו שלפני המאה הי"ט, והוא מראה בעליל את חיבתו למקום הזה ואת אהבתו לטבע. אבל בעיר זו כבר גר ופעל אחיו יצחק ואולי לא היה שם מקום לשני רופאים, כל שכן לשני רופאים יהודים. אחר כך עבר כנראה לשמש ברפואה בעיר טריאסטי, כפי שמעיד עליו בן זמנו וידיד משפחתו אליהו מורפוג'ו.

3. תודתי נתונה לידידי פרופ' א. קולורני ממנטובה שהואיל לשלוח לי פרטים אלו מתוך רשימת היהודים שקבלו תואר דוקטור באוניברסיטת פאדובה (כמעט כולם, ב'רפואה ופילוסופיה) מראשית המאה הי"ז, העומדת לצאת לאור. ע' ג' כ. *Autobiografia di S.D. Luzzatto* Padova 1882 עמ' 3–22. מובן מאליו שאין לסמוך על הידיעה שנמסרה ע"י אליקים כרמולי, ששני האחים יצחק ואפרים קבלו את התואר באותו יום.

4. פ. לוצאטו בספרו הנ"ל עמ' 110. אבל אין הדבר ברור.
5. R.N. Salaman, *Ephraim Luzzatto (1729–1792) (Transactions of the Jewish Historical Society of England IX, 1922, pp. 85–102).*

6. ע' מאמרי הראשון ע"ד חברו ר' מנחם נויירה מוירונה, *Jewish Quarterly Review*, N.S. XV (1925), pp. 434–6.

7. כדאי לצטט את הפרטים הביאוגרפיים שהוא נותן בשלמות בתוך הספר: *Discorso Pronunziato da Elia Morpurgo, Capo della Nazione Ebraica di Gradisca, nel partecipare a quella comunità la Clementissime Sovrana risoluzione 16 Maggio 1781. Gorizia, 1782, pp. 74–75:*

Il Dottor Efraimo Luzzato oriondo di S. Daniele in Friuli, che dovette ab-

קוים לדמותו של אפרים לוצאטו

כשנאסר עליו העיסוק ברפואה שם (כנראה רק עליו ולא על היהודים בכלל, ואם כן – אולי מפני מעשה שהיה) עזב את המקום, וכנראה החליט לעזוב את איטליה. יש זמן מה בליוורנו, שם חיבר (אב"ה סי' יג) שיר לכבוד החתנים שאול בונפיל ויעקב אירגאס. בשמחת תורה (לא הצלחתי לברר את השנה), וכמו כן 'מכתב' להרב יהודה עייאש 'בחלותו ויחי מחליו' (סימן כ'). אפרים לוצאטו התחתן כנראה בעודו צעיר, אלא שאשתו מתה עליו בתקופה זו (אב"ה סי' נא: 'ואני בכואי מפאדובה מתה עלי רחל') ואולי אסון זה גרם ליציאתו מאיטליה.

מליוורנו עבר לאנגליה והתישב בעיר הבירה לונדון; כך נהגו כמה משפחות יהודיות בתקופה זו – למשל הוריו של משה מונטיפיורי, שבאו אף הם מליוורנו. לפי דעת ההיסטוריונים (ואינני יודע על מה סמכו) אירע דבר זה בשנת 1763, אבל אין ספק שזו טעות. 'כשלוח המלך ג'ורג' השלישי אניה בלב ים, להביא את קרלוט שרתין מקלינברג לפניו' (כדברי הכותרת 'אב"ה סי' נג) היה בקיץ שנת 1761, ואין ספק שאותה שעה כבר ישב המשורר מזמן באנגליה. ועוד, בשעה ש'הבחור הנעים כמר יהושע מינדיס דא קוסטא... עז באהבתו ויקח לו אשה את יהודית בת הגביר הנעלה כמר יוסף סלואדור', כתב המשורר שיר בנוסח משוררי איטליה לכבוד הנשואים (אב"ה סי' מח), ואירוע זה נרחש לפי רשימת הכתובות של הקהילה בלונדון⁸ בערב חג השבועות שנת 1760. נמצא שיש להקדים את בואו ללונדון בשלוש שנים לכל הפחות.

רוב יוצאי איטליה מכל העדות הצטרפו בלונדון לקהילה הספרדית, שהיתה קרובה יותר אליהם מבחינה תרבותית. הוא הדין באפרים לוצאטו, אף על פי שמשפחתו התייחסה לגרעין האשכנזי ביהדות איטליה, וקהילת סן-דניאלי נהגה בבית הכנסת הצנוע שלה לפי מנהג זה.

שמו כבר נזכר בשנת 1764 (כך: Ephraim Lucatto) כ'יחיד' של הקהילה ומשלם סכום קטן מאד (14 sh. 2d.) כמס (Finta) המוטל עליו (בהשוואה לסכום £ 18.5.0 ששלם העשיר יוסף סלואדור הנ"ל).

נדמה לי, שאילו פעל כבר כרופא של הקהילה לא היה משלם מס, ומכל מקום ודאי היו מזכירים את שמו בתוספת התואר Dr. נראה לי אפוא שאותה שעה לא נכנס עדיין למשרה זו, שלא כדעת ההיסטוריונים שסבורים שבא ללונדון

bandonare Trieste, dove gli fu interdetto l'esercizio della Medica Professione. Passato a Londra riuscì uno dei più valenti Poeti Inglesi. Egli è stato dalla sua fresca età egreggio Poeta Italiano, ed Ebraico, ed ha stampate le sue Poesie Ebraiche in Londra l'anno 1768. Tra queste Poesie evvi una bella traduzione della Primavera del celebre Signor Abate Metastasio, al quale avendo avendo avuto io l'onore di farla vedere in Vienna, l'anno 1771., e quest' insigne Autore mostrando quindi piacere di veder tradotta l'altra sua Canzone: *la libertà a Nice*. La ottenni dal mio buon amico Signor Dottor Isacco Luzzatto fratello del primo.

⁸ הוצאת L.D. Barnett ע' 95 סי' 889.

בצלאל (ססיל) רות

בתור רופא של הקהילה הספרדית. יש לשער שמלכתחילה עסק אפרים לוצאטו במקצועו כרופא פרטי. לפי ארכיון הקהילה נתמנה לרופא ה'צדקה' — ז"א מוסה גמילת חסד לטפול בעניני הקהילה — רק בשנת 1779⁹. בתור רופא ה'צדקה' הית עליו להשגיח בלי ספק גם על החולים העניים שבבית החולים שהוקם בשנד 1745, ושגרם לויכוח עז עוד לפני בואו לאנגליה. (המחזה הסאטירי The Jerusalem Infirmary שנדפס כתוצאה מויכוח זה, ראוי אגב גם לתשומת לב של חתן-היובל שלנו).

ידוע שדרך חייו האישיים של הרופא לא היו מתאימים לגמרי למשרת קהילה קדושה בישראל — אבל אפילו בתור רופא הניח לוצאטו מקום לבקורת. כבר בקיץ של שנת 1781 סרכו אנשי ה'מעמד' להעניק לו חופשה, משום שלא מצא מי שימלא מקומו בזמן העדרו מן העיר¹⁰. ברם, אפילו בהיותו בעיר לא מילא תפקידו באופן משביע רצון לגמרי; לפעמים אף נמנע מלבקר חולים שהזמינוהו לבוא. דבר זה אנו נמצאים למדים מחליפת מכתבים מוזרה שנתגלתה בארכיון הקהילה¹¹.

17th December, 1781, Dr. Angelo Luzzatto:

Sir, From what passed Saturday night it was thought you was going Immediately to see the Sick Child of Jacob H^s. Cardozo, find notwithstanding that by the message you rec^d this morning from 2 gen^m of the Vestry & the Discoverie you have had with Mr. Moron ward of Society of Hebra you have not as yet been The p^s ent desire you will without further loss of time visit said child — we hope you will attend to our sick poor in conform^y to agreem^t without giv^g us reason to interfere again on this subject yr compliyanse will oblidge Sr yr m humble Servt J. B. Lou-sada, Gabay.

הרופא ענה במכתב חצוף. חבל שהטקסט אינו מצוי עוד בידינו. ברם לאנשי המעמד לא נשארה ברירה אלא להזמינו לבא לפניהם על מנת לקבל מהם נזיפה רשמית.

23rd December, 1781. Dr. A. Luzzatto:

sir, Your letter of 18th inst. being of an extraordinary tenor, We desire youll attend us at our Vestry on Thursday mornng next precisely at 11 o'clock to explain the same, the subject being new to us By Order of the Mah^d Sd. E. L. Pereira Sec.

M. Gaster, *History of the Ancient Synagogue* (Beins Marks) London, 1901 p. 148 .⁹

R.D. Barnett, *Transactions of The Jewish Historical Society of England*, XX .¹⁰ (1964), p. 8.

.¹¹ שם עמ' 9–8.

קוים לדמותו של אפרים לוצאטו

מתוך פנקס המעמד מתברר שאפרים לוצאטו נענה להזמנה, התנצל, והמשיך בעבודתו, אבל לא לזמן ארוך. כעבור שנה התפטר (אולי פוטר) ממשרתו¹² וכנראה שב לפרטיקה פרטית. הוא שימש אפוא כרופא הקהילה כנראה כשלוש שנים בלבד.

עזובנו הספרותי של אפרים לוצאטו, כפי שנשתמר בידינו, כבר היה כתוב לפני שקיבל את המשרה הרשמית בקהילה. עיקרו הוא קובץ שיריו, 'אלה בני הנעורים' שיצא לאור תחילה בשנת 1766. בודאי בחר לתת לספרו את השם הזה כדי שלא יאשימוהו הבריות בגלל כמה שירי אהבה בלתי מוסריים שבו, כי השם מטעה את הקורא לחשוב שהספר כולל רק שירים שהמחבר כתב מקדם, בימי נעורים – 'ננוח עליו רוח השיר בימי עלומיו מאז בארץ איטליה', לפי נוסח השער. אבל לכל הפחות שניים מבין השירים שבקובץ נכתבו בלונדון לא יותר מארבע שנים לפני הופעת הספר. יתכן, כמובן, שרוב הספר כבר הוכן לדפוס עוד לפני זה; בשיר האחרון (סי' נה) מצויין מקום חיבורו 'פה פאדובה רבתי', והמחבר מבקש בו מהקורא לזכור 'כי נער אנכי'. אבל אפשר שחזר בינתיים לאיטליה לאיזה זמן.

קובץ השירים 'אלה בני הנעורים' הוא בבחינת קוריוז כיכיליוגראפי. הרי זה הספר העברי היחיד שנדפס באנגליה בשביל יהודים בין שנת 1720 בע' ושנת 1770. המהדורה הראשונה יצאה מבית הדפוס של G. Richardson and S. Clark בשנת 1766. אומרים שנדפסו רק מאה טפסים, אבל לא נמכרו, ולאחר שנתיים (1768) הדביקו למהדורה שער חדש עם תאריך מתוקן. אינני יודע אם נכון הדבר, מ"מ אין הדבר נראה לי – בטופס שבאוסף שלי אין שום סימן שהשער אינו חלק אינטגרלי מן הספר¹³.

חתן היובל שלנו פרסם לפני כמה שנים [מחברות לספרות 1943 (2) 73–96] קאנטאטה עברית מאת אפרים לוצאטו שנכתבה לבקשת הגביר... אברהם מינדס פורטאדו... בלונדון, בשנת 1776. משפחת הפטרון הזה ידועה למדי. הוא היה בנו של 'מארנו' מפורטוגל, גספר מינדיס פורטאדו ואשתו אביגיל, שסבלה מידי האינקוויזיציה, ברחה לאנגליה עם בניה, הדריכתם בתורת ישראל ומתה בשנת 1764 כשהיא בת ס"ה. אביהם זה נשא לאשה את רחל בת דניאל פלוריס ב"ג כסלו תקי"ט. אחת מאחיותיו, רבקה (מתה בשנת 1764), נישאה בשנת 1758 לבנימין ישראלי, זקנו של בנימין דישראלי. ברם היא היתה אשתו הראשונה, ואילו אביו של המדינאי הנודע, יצחק דישראלי, נולד לו מאשתו השניה¹⁴. חתן היובל הדפיס

¹² שם עמ' 9.

¹³ לא הספקתי לבדוק את כה"י 12338 בספריית אמברוזיאנה במילאנו, המכיל לפי התאור אוטוגרף של ס' אלה בני הנעורים עם שני שירים שלא נדפסו עדיין: ע' ארשת תשכ"ז עמ' 255. בטופס אב"ה שבאוסף שלי נמחק השיר הליצני ס' מג – אלא שנכתב מחדש על הגליון בכתוב איטלקי.

¹⁴ נוסח מצבת קבורתה של רחל מינדיס פורטאדו, אמו של הפטרון, שמור עד היום, והוא בין המעניינים ביותר מבחינת ההיסטוריה: –

את הקאנטאטה מתוך כ"י של ספריית עץ חיים באמשטרדם, אבל יתכן שאין זה כתב היד היחיד. בספרו Bibliotheca Judaica Anti-Christiana מס' 32 מזכיר המלומד הנוצרי ג'יאבן ברנדו די רוסי, חיבור אנטי נוצרי של אפרים לוצאטו בשם 'גאולה', ונראה שכוונתו דווקא לקאנטאטה הקצרה הזאת.

כמדומה שהספורים על חייו הפרועים של אפרים לוצאטו שייכים בעצם לשלב האחרון של חייו, אחרי שעזב את משרתו כרופא הקהילה הספרדית. בתקופה זו כתב אולי גם את חיבורו נגד יהודי אנגליה הנזכר במקורות. חיבור זה לא הגיע לידינו. יתכן שהתחתן כבר בהיותו צעיר, כפי שהזכרנו, אם רחל, שמתה עליו בבואו מפאדובה (אב"ה ס' נא), היתה באמת אשתו. אם כן, היה אלמן כשבתו בלונדון — אבל כנראה לא ישב גלמוד, שהרי במותו הניח אחריו סכום של £ 300 לסוכנת ביתו, לפי צוואתו הנדפסת להלן. מתוך מסמך זה נראה שהסביבה שבה ישב היתה בעיקר סביבה נוצרית¹⁵ — ולמרות שלא היה עני מרוד לא המשיך לשלם מסיו לקהילה הספרדית, אע"פ שהשתדל לתקן את המעוות עם מותו.

בשנת 1792 חלה מחלתו האחרונה, ואומרים שרצה אז לשוב לאיטליה ארץ מולדתו אלא שהמוות השיגו בדרך. הנחה זו נראה שאיננה נכונה לכל פרטיה. העיר לוואן, השוכנת בימינו בשוויצריה, היתה מקום מושבו של המלומד André Tissod (1728—1797), אחד מן המפורסמים שברופאי הדור, שכנראה כבר הכיר את בני משפחת לוצאטו שהעריצו אותו מאד¹⁶. אפרים סר לשם בדרכו לאיטליה — כנראה יחד עם סוכנת ביתו — כדי לקבל טיפול מאיש מפורסם זה. אבל לא ארכו הימים עד שמת, בראשית הקיץ של שנת 1792, וטיסו כתב איגרת ניהומים לאחיו הרופא יצחק לוצאטו בסן-דניאלי¹⁷.

THE SEPULCHRE OF ABIGAIL
WIDOW OF
GASPAR MENDES FURTADO
OF PORTUGAL — WHO, AFTER SUFFERING
THE TORTURES OF THE INQUISITION
FLED FOR PROTECTION TO ENGLAND
WITH HER CHILDREN, SINCE NAMED
RACHEL REBBECA JUDITH
ABRAHAM ISAAC AND JACOB
WHOM SHE EDUCATED IN THE
JEWISH FAITH AND ESTABLISHED WELL
IN MARRIAGE; WHERE HAVING SURVIVED HER
BELOVED DAUGHTER
RACHEL, WAS CALLED TO REST FRIDAY NIGHT
17TH SEPTEMBER 1764
AGED 65.

15. בין כשבע-עשרה גברים וגברות שהניח להם איזו מזכרת כספית רק שנים היו יהודים — האחד, ג(תן) מדילאני, איטלקי כמותו, והשני, לוי, מזכירו של זה האחרון.

16. אוטוביאוגרפיה של שד"ל (לעיל, הערה 3) עמ' 9. 17. שם עמ' 21.

קוים לדמותו של אפרים לוצאטו

לפני שעזב את לונדון, בִּיז' לאפריל שנת 1792, הכין אפרים לוצאטו את צוואתו האחרונה לפני עו"ד, והביאה בידו ללוצאן. מצבו בהגיעו ללוצאן היה אנוש, ואז שלה את צוואתו אל נוטריון שבעיר, כדי שיעשה כמה שנויים קלים בנוסח. הצוואה נתאשרה בלונדון אחרי מותו, וכתוספת למאמר זה נדפס תקצירה. הנוסח מאיר כמה קוים בדמות האישיות המעניינת הזאת. אבל אף על פי כן דומני שהפרט שהראה למבקריו רגשי נוצרי הגון, הוא בבחינת אשגרה ואין עלינו להאמין בו כלל וכלל. אפרים לוצאטו כבר התרחק במידת-מה מחיי המסורת כשעודנו בקהילה הזעירה בסן-דניאלה, בה נולד ונתחנך – אבל ודאי לא עד כדי כך.

London 17th April 1792

I Angelo Luzzato, upon the point of setting off for Italy seriously reflecting that Death bears universal sway and seizes the poor victims everywhere judged it expedient to dispose of what little property I leave behind as follows.

To my 'dearly beloved' housekeeper, Miss Ann Davis, £300, 'as an acknowledgement for her kind assiduities and constant attachment to my person.'

To Kempe Brydges Esqr., formerly a laceman in Bedford Street and in case of his decease, to his son, Kempe Brydges, Junr, Esqr., £200, 'as a grateful sense of the unparalleled kindness and unbounded assistance I have received from the old gentleman in all the troubles and difficulties I met with during a long period of time after my arrival in England.'

To my brother Dr. Isaac Luzzatto of St. Daniel in Trinlia (Friuli), £150, and to the heirs of my late brother Menosta (= Menasseh?) Luzzatto, £100. After these legacies are paid, it is my wish that my friends Mr. N. Modigliani and Mr. P(eter) Burcan will accept £25 each, and kindly undertake the trust of executing this my last will.

To the present Recorder of London to Capt. Churchill, to Mr. Prince, to John Bradburne Esqr., to Mr. Sciaccalaza, and to my servant, Elizabeth Brewer, £10 each.

To Mr. P. Molini, of Woodstock Street, and to Judith Sympon of No. 8 Hemmings Row, £5 each.

To Mr. Hughes, Mr. Foy and Mr. Levy, 'my good Executors clerks', and to Mrs. Mansell and T. Hall, £5 each.

I leave the necessary sum for the payment of my arrears to the

בצלאל (ססיל) רות

Portuguese Synagogue', and what might be left of money together with my household furniture, apparel, plate, linen and every article in my possession I leave to my beloved friend Miss Ann Davis to whom, as indeed all mankind perfectly resigned to my fate, I wish peace and happiness.

A. Luzzatto.

Witnesses: George Hall, Richard Cary.

In the year our Lord 1792, and 21 May at half past ten O'clock in the morning the underwritten Sworn Notary of the City and Bailwick of Lausanne in the Canton of Berne in Switzerland, having been called by Mr. Angelo Luzzatto, Doctor of Physic a Venetian resident in London and now actually dwelling behind the city of Lausanne 'one Clos-de Buloz' went to him and found him sick, and keeping his bed however of very sound mind, who after having exhibited his passport from the Municipality of St. Omer dated 23 April 1792, signed Henry Bailly Municipal Officer, &c. to me Notary and Witnesses present has manifested the sentiments of a good Christian, and implored the divine mercy upon himself and reflected upon the contents of his Will made at London, 'wrote and subscribed in the hand of the said Testator' dated 17 April in the present year, as he declares which is in the hand of Mr. Peter Burcan, Merchant, of London, in St. Clements Lane, which Mr. Angelo Luzzatto has in explanation and correction of the same, and in form of Codicil declared that he gives to Miss Marianne Perrouet du Chateaux d'Oix, dwelling at Lausanne a la rue Pallud, five New Louis d'or or Eighty four Francs of ten Batz, each payable and deliverable by Miss Ann Davis, living with the said testator.

In the presence of Messrs. Moses Henry, citizen of the Valleyroe, and Moses Schutel Master Taylor, Citizen of Brumbletz, both dwelling at Lausanne.

SIGNED:—

*MOYSE HENRY, MOYSE SCHUTEL,
G. BOURILLON.*

(Note from Burgomaster of Lausanne, that on 29 May 1792 the Codicil was deposited with him — Codicil not recited).

This Will was proved with a Codicil, 16 July 1792 by Nathan Modigliani and Peter Burcan, the Executors named.